

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. spalio 25 d.^{*i}

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Įsisteigimo laisvė – Tarpvalstybinis bendrovės reorganizavimas – Registruotos buveinės perkėlimas neperkeliant faktinės buveinės – Atsisakymas išbraukti iš prekybos registro – Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos bendrovė išbraukiama iš prekybos registro su sąlyga, kad ji likviduota užbaigus likvidavimo procedūrą – Įsisteigimo laisvės taikymo sritis – Įsisteigimo laisvės ribojimas – Kreditorių, smulkiųjų akcininkų ir darbuotojų interesų apsauga – Kova su piktnaudžiavimu“

Byloje C-106/16

dėl 2015 m. spalio 22 d. *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2016 m. vasario 22 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje, inicijuotoje

Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o. (likviduojama),

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuriį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, kolegijų pirmininkai T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, A. Rosas, J. Malenovský ir E. Levits, teisėjai E. Juhász, A. Borg Barthet, D. Šváby, M. Berger, K. Jürimäe (pranešėja) ir M. Vilaras,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. kovo 6 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o.*, atstovaujamos *radca prawny* A. Gorzka-Augustynowicz,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir M. Hellmann,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer ir B. Trefil,
- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes, M. Figueiredo ir F. de Figueiroa Quelhas,
- Europos Komisijos, atstovaujamos W. Mölls, L. Malferrari ir J. Hottiaux,

* Proceso kalba: lenkų.

i — 33 punkte kalbinio pobūdžio pataisymas padarytas paskelbus šį tekstą pirmą kartą.

susipažinęs su 2017 m. gegužės 4 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 49 ir 54 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o.* (toliau – *Polbud*) skundą dėl sprendimo atmesti jos prašymą išbraukti iš Lenkijos prekybos registro, kurį ji pateikė perkėlus buveinę į Liuksemburgą.

Lenkijos teisė

Prekybos bendrovių kodeksas

- 3 Iš dalies pakeisto 2000 m. rugsėjo 15 d. *Kodeks spółek handlowych* (Prekybos bendrovių kodeksas, Dz. U., Nr. 1030, 2013, toliau – Prekybos bendrovių kodeksas) 270 straipsnyje nustatyta:

„Bendrovė likviduojama dėl:

<...>

- 2) notaro sudarytu protokolu patvirtinto akcininkų nutarimo likviduoti bendrovę arba perkelti jos buveinę į užsienį;

<...>“

- 4 Prekybos bendrovių kodekso 272 straipsnyje nustatyta:

„Bendrovė likviduojama po likvidavimo procedūros, kai ji išbraukiama iš registro.“

- 5 Šio kodekso 288 straipsnyje numatyta:

„1. Akcininkų susirinkimui patvirtinus finansinę ataskaitą, sudarytą prieš dalininkams pasidalijant turtą, likusį patenkinus arba užtikrinus kreditorių reikalavimus (likvidavimo ataskaita), ir užbaigus likvidavimą likvidatoriai turi paskelbti šią ataskaitą bendrovės buveinėje ir pateikti ją registrą tvarkančiam teismui, kartu pateikdami prašymą išbraukti bendrovę iš registro.

<...>

3. Likviduotos bendrovės žurnalai ir dokumentai turi būti perduoti saugoti bendrovės steigimo sutartyje arba akcininkų nutarime nurodytam asmeniui. Jeigu toks asmuo nenurodomas, saugotoją paskiria registrą tvarkantis teismas.

<...>“

- 6 Prekybos bendrovių kodekso 551–568 straipsniuose reglamentuojamas bendrovių reorganizavimas. Šio kodekso 562 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Reorganizuojant bendrovę reikalingas dalininkų nutarimas, jeigu reorganizuojama ūkinė bendrija, arba visuotinio akcininkų susirinkimo nutarimas, jeigu reorganizuojama kapitalo bendrovė <...>“

Įstatymas dėl tarptautinės privatinės teisės

- 7 2011 m. vasario 4 d. *Ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe* (Įstatymas dėl tarptautinės privatinės teisės, Dz. U. Nr. 80, 432 pozicija) 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Juridinio asmens buveinę perkėlus į kitą valstybę, jam taikoma tos valstybės teisė. Ligtolinės buveinės valstybėje įgytas teisinis subjektiškumas išlaikomas, jei tai leidžiama pagal kiekvienos suinteresuotosios valstybės teisę. Jei buveinė perkeliama į kitą Europos ekonominės erdvės valstybę, teisinio subjektiškumo neprarandama.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 8 *Polbud* yra ribotos atsakomybės bendrovė, įsteigta Loncke (Lenkija). 2011 m. rugsėjo 30 d. neeiliniame visuotiniame bendrovės akcininkų susirinkime buvo priimtas nutarimas perkelti bendrovės buveinę į Liuksemburgą, vadovaujantis Prekybos bendrovių kodekso 270 straipsnio 2 punktu. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad šiame nutarime nebuvo kalbama apie *Polbud* pagrindinės verslo vietos ar faktinės ūkinės veiklos vykdymo vietos pakeitimą.
- 9 Remdamasi šiuo nutarimu, 2011 m. spalio 19 d. *Polbud* kompetentingam registrą tvarkančiam teismui (toliau – registrą tvarkantis teismas) pateikė prašymą padaryti įrašą apie pradėtą likvidavimo procedūrą. 2011 m. spalio 26 d. prekybos registre buvo padarytas įrašas apie bendrovės likvidavimo pradžią ir paskirtas likvidatorius.
- 10 2013 m. gegužės 28 d. Liuksemburge registruotos bendrovės *Consoil Geotechnik S.à.r.l.* akcininkų susirinkime buvo nutarta įvykdyti 2011 m. rugsėjo 30 d. nutarimą ir perkelti *Polbud* buveinę į Liuksemburgą, kad jai būtų taikoma Liuksemburgo teisė, išlaikant teisinį subjektiškumą. Pagal 2013 m. gegužės 28 d. nutarimą perkėlimas įsigaliojo tą pačią dieną. Taigi 2013 m. gegužės 28 d. *Polbud* buveinė buvo perkelta į Liuksemburgą, o bendrovės pavadinimas „Polbud“ pakeistas į „Consoil Geotechnik“.
- 11 2013 m. birželio 24 d. *Polbud* pateikė registrą tvarkančiam teismui prašymą išbraukti ją iš Lenkijos prekybos registro. Prašymas buvo grindžiamas bendrovės buveinės perkėlimu į Liuksemburgą. Vykdamas išbraukimo procedūrą 2013 m. rugpjūčio 21 d. sprendimu bendrovės buvo paprašyta pateikti, pirma, akcininkų susirinkimo nutarimą, kuriame būtų nurodytas likviduotos bendrovės žurnalų ir dokumentų saugotojas, antra, finansines šių laikotarpių ataskaitas: 2011 m. sausio 1 d.–rugsėjo 29 d., 2011 m. rugsėjo 30 d.–gruodžio 31 d., 2012 m. sausio 1 d.–gruodžio 31 d., 2013 m. sausio 1 d.–gegužės 28 d., pasirašytas likvidatoriaus ir asmens, kuriam patikėta tvarkyti apskaitą, trečia, akcininkų susirinkimo nutarimą dėl patvirtintos likvidavimo ataskaitos.
- 12 *Polbud* paaiškino mananti, kad šių dokumentų nebūtina pateikti, nes bendrovė nebuvo likviduota ir jos turtas nebuvo padalytas akcininkams, o prašymo išbraukti iš registro pateikimo priežastis buvo bendrovės buveinės perkėlimas į Liuksemburgą, kur ji toliau veikia pagal Liuksemburgo teisę. Šiomis aplinkybėmis 2013 m. rugsėjo 19 d. nutartimi registrą tvarkantis teismas atmetė prašymą išbraukti iš registro dėl nepateiktų minėtų dokumentų.
- 13 *Polbud* apskundė šią nutartį *Sąd Rejonowy w Bydgoszczy* (Bydgoščiaus apylinkės teismas, Lenkija); šis skundą atmetė. Dėl šio atmetimo bendrovė padavė apeliacinį skundą *Sąd Okręgowy w Bydgoszczy* (Bydgoščiaus apygardos teismas, Lenkija); 2014 m. birželio 4 d. nutartimi šis teismas skundą atmetė. Tuomet bendrovė padavė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 14 Šiame teisme *Polbud* teigė, kad nuo tada, kai perkėlė savo buveinę į Liuksemburgą, ji prarado savo pagal Lenkijos teisę įsteigtos bendrovės statusą ir tapo pagal Liuksemburgo teisę veikiančia bendrove. Todėl, anot *Polbud*, likvidavimo procedūra Lenkijoje turėjo būti užbaigta ir bendrovė turėjo būti

išbraukta iš Lenkijos prekybos registro. Ji taip pat pažymi, kad laikytis Lenkijos teisėje numatytų likvidavimo procedūros reikalavimų nebuvo nei būtina, nei įmanoma, nes bendrovė neprarado teisinio subjektiškumo.

- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo ruožtu pažymi, pirma, kad likvidavimo procedūros tikslas yra užbaigti bendrovės teisinį egzistavimą ir apima tam tikras su tuo susijusias pareigas. Tačiau nagrinėjamu atveju bendrovė toliau teisiškai egzistuoja kaip kitos, ne Lenkijos Respublikos, valstybės narės teisės subjektas. Taigi jam kyla klausimas, ar, šiai bendrovei nustatčius įpareigojimus, analogiškus tiems, kuriuos reikia įvykdyti, kad bendrovė nustotų teisiškai egzistuoti, nėra pernelyg ribojama jos įsisteigimo laisvė. Šis teismas taip pat klausia, ar, nepaisant nebaigtos likvidavimo procedūros kilmės valstybėje narėje, prieš šią valstybę galima remtis bendrovės naujo įsteigimo konstatavimu, pagrįstu vien akcininkų nutarimu išsaugoti kilmės valstybėje jos įgytą teisinį subjektiškumą, ir pagal šį nutarimą atliktu įrašymu į priimančiosios valstybės narės prekybos registrą.
- 16 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad nors valstybei narei iš esmės draudžiama atsisakyti pripažinti kitoje valstybėje narėje įgytą teisinį subjektiškumą ir vertinti tos kitos valstybės narės institucijų nustatytų priemonių teisingumą, vis dėlto išbraukimą iš ankstesnio prekybos registro reglamentuoja kilmės valstybės narės teisė, o ši valstybė privalo užtikrinti kreditorių, smulkiųjų akcininkų ir darbuotojų interesų apsaugą per likvidavimo procedūrą. Taigi šis teismas mano, kad registrą tvarkantis teismas neturėtų atsisakyti tęsti šią procedūrą.
- 17 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją iš esmės leidžiama tikrinti, ar bendrovė siekia sukurti nuolatinį ekonominį ryšį su priimančiąja valstybe ir šiuo tikslu perkelti ten savo buveinę, suprantamą kaip faktinė vadovavimo bendrovei vieta ir veiklos vykdymo vieta. Tačiau abejonių kyla dėl to, kas turi atlikti šį patikrinimą: priimančioji ar kilmės valstybė narė.
- 18 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal SESV 49 ir 54 straipsnius valstybei narei, kurioje buvo įsteigta ribotos atsakomybės bendrovė, draudžiama taikyti nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias siekiant išbraukti bendrovę iš registro reikalaujama, kad ji būtų likviduota, jeigu bendrovė iš naujo įsteigiama kitoje valstybėje narėje pagal akcininkų nutarimą išlaikyti steigimosi valstybėje narėje įgytą teisinį subjektiškumą?

Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

2. Ar SESV 49 ir 54 straipsnius galima aiškinti taip, kad iš nacionalinės teisės nuostatų kylanti pareiga įvykdyti bendrovės likvidavimo procedūrą, kuri apimtų einamosios veiklos užbaigimą, reikalavimų pareiškimą, įsipareigojimų įvykdymą ir bendrovės turto realizavimą, kreditorių reikalavimų patenkinimą arba užtikrinimą, šių veiksmų finansinės ataskaitos pateikimą bei žurnalų ir dokumentų saugotojo nurodymą prieš likviduojant bendrovę (o tai įvyksta išbraukiant ją iš registro), yra gintinam viešajam interesui apsaugoti, t. y. migruojančiosios bendrovės kreditoriams, smulkiesiems akcininkams ir darbuotojams apsaugoti, tinkama, būtina ir proporcinga priemonė?
3. Ar SESV 49 ir 54 straipsnius reikia aiškinti taip, kad įsisteigimo laisvės apribojimai apima atvejį, kai bendrovė, siekdama reorganizuotis į kitos valstybės narės bendrovę, perkelia į šią valstybę narę registruotą buveinę, nekeisdama pagrindinės bendrovės buveinės, kuri lieka steigimosi valstybėje narėje?“

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

- 19 2017 m. birželio 28 d. *Polbud* Teisingumo Teismo kancelijai pateikė dokumentą ir paprašė atnaujinti žodinę proceso dalį pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 83 straipsnį.
- 20 Savo prašymui pagrįsti *Polbud* iš esmės teigė, pirma, kad, priešingai, nei matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, ji ketino perkelti į Liuksemburgą ir savo registruotą, ir faktinę buveinę, ir tai patvirtina 2013 m. gegužės 28 d. nutarimas. Antra, *Polbud* pažymi, kad nors generalinės advokatės išvadoje atkreiptas dėmesys į jos per teismo posėdį išdėstytus argumentus, vis dėlto išvadoje remiamasi prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktu klaidingu faktų aprašymu. Todėl, *Polbud* nuomone, būtina atnaujinti žodinę proceso dalį, kad ji galėtų paaiškinti pagrindinės bylos faktines aplinkybes.
- 21 Pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį Teisingumo Teismas, išklauses generalinį advokatą, gali bet kada nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį – pirmiausia, jeigu mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, jeigu baigus žodinę proceso dalį šalis pateikė naują faktą, kuris gali būti lemiamas Teisingumo Teismui priimant sprendimą, arba jeigu nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio šalys ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys nepateikė nuomonės.
- 22 Šiuo atveju taip nėra. Iš tiesų per teismo posėdį *Polbud* pateikė savo siūlomą faktinių ginčo aplinkybių vertinimą. Konkrečiai kalbant, ji turėjo galimybę išdėstyti savo požiūrį į prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktą ginčo pagrindinėje byloje faktinių aplinkybių aprašymą ir paaiškinti, kad iš tikrųjų ketino perkelti į Liuksemburgą ir savo registruotą, ir faktinę buveinę. Taigi Teisingumo Teismas, išklauses generalinę advokatę, mano, kad turi visą reikiamą informaciją sprendimui priimti.
- 23 Be to, kalbant apie kritiką, pareikštą dėl generalinės advokatės išvados, reikia priminti, kad, pirma, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute ir Procedūros reglamente suinteresuotiesiems asmenims nenumatyta galimybės pateikti atsiliepimų į generalinio advokato išvadą (2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 30 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 24 Antra, pagal SESV 252 straipsnio antrą pastraipą generalinio advokato pareiga – viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikti motyvuotą išvadą dėl bylų, kuriose pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutą jis privalo dalyvauti. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismo nesaisto nei generalinio advokato išvada, nei ją grindžiantys motyvai. Todėl suinteresuotojo asmens nesutikimas su generalinio advokato išvada, nepaisant to, kokie klausimai joje nagrinėjami, savaime negali būti motyvas, pateisinantis žodinės proceso dalies atnaujinimą (2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 25 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas mano, kad nereikia atnaujinti žodinės proceso dalies.

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 26 Pirmiausia reikia pažymėti, kad prejudiciniai klausimai grindžiami *Polbud* ginčijama prielaida, kad ši bendrovė neketino perkelti į Liuksemburgą savo faktinės buveinės.
- 27 Šiuo aspektu reikia priminti, kad, remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, SESV 267 straipsnyje įtvirtinta tiesioginio Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų bendradarbiavimo procedūra. Vykstant šiai procedūrai, kuri grindžiama aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo kompetencijos atskyrimu, bet koks bylos faktinių aplinkybių vertinimas

priskirtinas nacionalinio teismo kompetencijai, kuris, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes, vertina ir prejudicinio sprendimo reikalingumą savo sprendimui priimti, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų reikšmingumą, o Teisingumo Teismas turi teisę aiškinti Sąjungos nuostatas ar spręsti dėl jų galiojimo tik remdamasis nacionalinio teismo nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis (be kita ko, žr. 2015 m. birželio 16 d. Sprendimo *Gauweiler ir kt.*, C-62/14, EU:C:2015:400, 15 punktą).

- 28 Vadinas, į pateiktus klausimus reikia atsakyti remiantis šia prielaida, kurios pagrįstumą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vis dėlto turi patikrinti.

Dėl trečiojo klausimo

- 29 Trečiuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad įsisteigimo laisvė taikoma perkeliant pagal vienos valstybės narės teisę įsteigtos bendrovės registruotą buveinę (neperkeliant jos faktinės buveinės) į kitos valstybės narės teritoriją, siekiant reorganizuoti šią bendrovę į pagal tos kitos valstybės narės teisę veikiančią bendrovę.
- 30 Lenkijos ir Austrijos vyriausybės teigia, kad SESV 49 ir 54 straipsniai netaikomi tokiam bendrovės perkėlimui, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje. Anot Austrijos vyriausybės, įsisteigimo laisvė negalima remtis tuo atveju, kai buveinės perkėlimas nėra grindžiamas ketinimu faktiškai vykdyti ūkinę veiklą įsteigiant nuolatinę verslo vietą priimančiojoje valstybėje narėje. Lenkijos vyriausybė remiasi, be kita ko, 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimu *Daily Mail and General Trust* (81/87, EU:C:1988:456) ir 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimu *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723), kad pagrįstų savo išvadą, jog toks bendrovės perkėlimas, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, nepatenka į SESV 49 ir 54 straipsnių taikymo sritį.
- 31 Tokiam teiginiui negalima pritarti.
- 32 Iš tiesų pažymėtina, kad pagal SESV 49 straipsnį, siejamą su SESV 54 straipsniu, įsisteigimo laisvė gali naudotis bendrovės, įkurtos pagal valstybės narės teisės aktus ir Europos Sąjungoje turinčios savo registruotą buveinę, centrinę administraciją ar pagrindinę verslo vietą. Vadinas, tokia bendrovė, kokia yra *Polbud*, įsteigta laikantis valstybės narės – šiuo atveju Lenkijos – teisės aktų, iš esmės gali remtis šia laisve.
- 33 Pagal SESV 49 straipsnio antrą pastraipą, siejamą su SESV 54 straipsniu, pastarajame straipsnyje numatytų bendrovių įsisteigimo laisvė, be kita ko, apima teisę steigti ir valdyti bendroves tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo šalies teisės aktuose yra nustatytos jos pačios bendrovėms. Taigi ši laisvė apima pagal vienos valstybės narės teisės aktus įsteigtos bendrovės teisę reorganizuotis į bendrovę, kuriai taikoma kitos valstybės narės teisė (šiuo klausimu žr. 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Daily Mail and General Trust*, 81/87, EU:C:1988:456, 17 punktą), jeigu tenkinamos tos kitos valstybės narės teisės aktuose nustatytos sąlygos, visų pirma kriterijus, jos taikomas nustatant bendrovės sąsają su nacionaline teisės sistema.
- 34 Šiuo klausimu svarbu priminti: kadangi Sąjungos teisėje nėra suderinto sąsajos, lemiančios bendrovei taikytiną nacionalinę teisę, apibrėžimo, pagal SESV 54 straipsnį kompetenciją apibrėžti šią sąsają turi kiekviena valstybė narė, o šiame straipsnyje bendrovės registruota buveinė, centrinė administracija ir pagrindinė verslo vieta laikomos lygiaverčiais tokios sąsajos kriterijais (šiuo klausimu žr. 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Daily Mail and General Trust*, 81/87, EU:C:1988:456, 19–21 punktus).
- 35 Nagrinėjamu atveju darytina išvada, kad įsisteigimo laisvė suteikia pagal Lenkijos teisę įsteigtai bendrovei *Polbud* teisę reorganizuotis į pagal Liuksemburgo teisę veikiančią bendrovę, jeigu tenkinamos Liuksemburgo teisės aktuose nustatytos steigimo sąlygos, visų pirma Liuksemburgo taikomas kriterijus nustatant bendrovės sąsają su jo nacionaline teisės sistema.

- 36 Šios išvados nepaneigia Lenkijos ir Austrijos vyriausybių nurodyti argumentai.
- 37 Pirma, negalima pritarti Austrijos vyriausybės argumentui, kad *Polbud* faktiškai nevykdo ūkinės veiklos priimančiojoje valstybėje narėje.
- 38 Iš tiesų Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad į įsisteigimo laisvės taikymo sritį patenka atvejis, kai bendrovė, įsteigta pagal vienos valstybės narės teisės aktus ir turinti joje savo registruotą buveinę, ketina įsteigti filialą kitoje valstybėje narėje, net jei pirmojoje valstybėje narėje ši bendrovė buvo įsteigta tik tam, kad galėtų įsisteigti antrojoje valstybėje narėje, kurioje vykdė didžiąją dalį ar net visą savo ūkinę veiklą (šiuo klausimu žr. 1999 m. kovo 9 d. Sprendimo *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, 17 punktą). Lygiai taip pat į įsisteigimo laisvės taikymo sritį patenka atvejis, kai pagal vienos valstybės narės teisės aktus įsteigta bendrovė ketina reorganizuotis į pagal kitos valstybės narės teisę veikiančią bendrovę, laikydamasi kriterijaus, kuris antrojoje valstybėje narėje taikomas nustatant bendrovės sąsają su nacionaline teisės sistema, net jei ši bendrovė vykdė didžiąją dalį ar net visą savo ūkinę veiklą pirmojoje valstybėje narėje.
- 39 Taip pat svarbu priminti, kad SESV 49 ir 54 straipsnių taikytinumo klausimas skiriasi nuo klausimo, ar valstybė narė gali imtis priemonių, kad sutrukdytų kai kuriems iš jos nacionalinių subjektų piktnaudžiaujant Sutarties teikiamomis galimybėmis mėginti išvengti jos nacionalinės teisės aktų taikymo, nes pagal suformuotą jurisprudenciją valstybė narė turi galimybę imtis tokių priemonių (1999 m. kovo 9 d. Sprendimo *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, 18 ir 24 punktai ir 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Inspire Art*, C-167/01, EU:C:2003:512, 98 punktas).
- 40 Vis dėlto pažymėtina, jog, kaip jau yra nusprendęs Teisingumo Teismas, pats faktas, kad registruota ar faktinė bendrovės buveinė įsteigiama pagal kurios nors valstybės narės teisę, turint tikslą pasinaudoti palankesniais teisės aktais, nėra piktnaudžiavimas (šiuo klausimu žr. 1999 m. kovo 9 d. Sprendimo *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, 27 punktą ir 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Inspire Art*, C-167/01, EU:C:2003:512, 96 punktą).
- 41 Darytina išvada, kad pagrindinėje byloje aplinkybė, jog buvo nuspręsta perkelti į Liuksemburgą tik registruotą *Polbud* buveinę, ir šis perkėlimas neturi įtakos faktinei šios bendrovės buveinei, savaime negali lemti tokio perkėlimo nepriskyrimo prie SESV 49 ir 54 straipsnių taikymo srities.
- 42 Antra, kalbant apie 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimą *Daily Mail and General Trust* (81/87, EU:C:1988:456) ir 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723), pažymėtina, kad, priešingai, nei teigia Lenkijos vyriausybė, iš jų nematyti, jog tam, kad bendrovės registruotos buveinės perkėlimas patektų į įsisteigimo laisvės taikymo sritį, kartu būtinai turi būti perkelta jos faktinė buveinė.
- 43 Atvirkščiai, iš šių sprendimų ir iš 2012 m. liepos 12 d. Sprendimo *VALE* (C-378/10, EU:C:2012:440) matyti, kad pagal šiuo metu galiojančią Sąjungos teisę kiekviena valstybė narė turi teisę apibrėžti sąsają, kurios reikalaujama iš bendrovės, kad šią būtų galima laikyti įsteigta pagal tos valstybės nacionalinę teisę. Tuo atveju, jei bendrovė, kuriai taikoma vienos valstybės narės teisė, reorganizuojama į bendrovę, kuriai taikoma kitos valstybės narės teisė, įvykdžius pastarosios teisės aktuose įtvirtintus reikalavimus, kad bendrovė galėtų egzistuoti šios valstybės teisės sistemoje, pirma minėta valstybių teisė visiškai nereiškia, kad kilmės valstybės narės teisės aktais bendrovių steigimo ir likvidavimo srityje galima nesilaikyti nuostatų dėl įsisteigimo laisvės, ir ja negalima pateisinti to, kad kilmės valstybė narė tokio tarpvalstybinio reorganizavimo atveju nustatytų bendrovei griežtesnius reikalavimus, nei taikomi reorganizuojant bendrovę šios valstybės viduje ir taip kliudytų tai bendrovei ar atgrasytų ją nuo tokio tarpvalstybinio reorganizavimosi (šiuo klausimu žr. 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Daily Mail and General Trust*, 81/87, EU:C:1988:456, 19–21 punktus; 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, 109–112 punktus ir 2012 m. liepos 12 d. Sprendimo *VALE*, C-378/10, EU:C:2012:440, 32 punktą).

- 44 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami taip, jog įsisteigimo laisvė taikoma pagal vienos valstybės narės teisę įsteigtos bendrovės registruotos buveinės perkėlimui (neperkeliant jos faktinės buveinės) į kitos valstybės narės teritoriją, kad laikantis tos kitos valstybės narės teisės aktuose nustatytų reikalavimų ji būtų reorganizuota į pagal jos teisę veikiančią bendrovę.

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 45 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias, norint perkelti pagal vienos valstybės narės teisę įsteigtos bendrovės registruotą buveinę į kitos valstybės narės teritoriją, kad ji būtų reorganizuota į pagal tos kitos valstybės narės teisę veikiančią bendrovę, laikantis jos teisės aktuose nustatytų reikalavimų, būtina likviduoti pirmąją bendrovę.

Dėl įsisteigimo laisvės apribojimo egzistavimo

- 46 Pagal SESV 49 straipsnį reikalaujama panaikinti įsisteigimo laisvės ribojimus. Pagal suformuotą jurisprudenciją įsisteigimo laisvės apribojimais laikomos visos priemonės, dėl kurių naudotis šia laisve draudžiama, sunku ar ne taip patrauklu (2011 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 47 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagal Lenkijos teisę įsteigtos bendrovės buveinę perkėlus į kitą nei Lenkijos Respublika valstybę narę, pagal Įstatymo dėl tarptautinės privatinės teisės 19 straipsnio 1 dalį neprarandama jos teisinio subjektiškumo. Kaip generalinė advokatė nurodė išvados 46 punkte, pagal Lenkijos teisę iš esmės pripažįstama, kad *Polbud* teisinį subjektiškumą gali tęsti *Consoil Geotechnik*.
- 48 Vis dėlto pagal Prekybos bendrovių kodekso 270 straipsnio 2 punktą ir 272 straipsnį akcininkų nutarimas dėl buveinės perkėlimo į kitą nei Lenkijos Respublika valstybę narę, priimtas pagal šio kodekso 562 straipsnio 1 dalį, lemia pareigą likviduoti bendrovę užbaigus likvidavimo procedūrą. Be to, iš to paties kodekso 288 straipsnio 1 dalies matyti, kad neužbaigusi likvidavimo bendrovė, ketinanti perkelti savo buveinę į kitą nei Lenkijos Respublika valstybę narę, negali būti išbraukta iš prekybos registro.
- 49 Taigi, nors pagal Lenkijos teisę įsteigta bendrovė, kaip antai *Polbud*, iš esmės turi teisę perkelti savo registruotą buveinę į kitą nei Lenkijos Respublika valstybę narę neprarasdama teisinio subjektiškumo, norėdama atlikti tokį perkėlimą ji gali būti išbraukta iš Lenkijos prekybos registro tik užbaigus jos likvidavimą.
- 50 Šiuo aspektu pažymėtina, kad, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, likvidavimo procedūros apima bendrovės einamųjų reikalų užbaigimą, reikalavimų pareiškimą, išipareigojimų įvykdymą ir bendrovės turto realizavimą, kreditorių reikalavimų patenkinimą arba užtikrinimą, šių veiksmų finansinės ataskaitos pateikimą ir likviduojamos bendrovės žurnalų bei dokumentų saugotojo nurodymą.
- 51 Šiomis aplinkybėmis darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos, reikalaujančios likviduoti bendrovę, kliudo ar net užkerta kelią tarpvalstybiniam bendrovės reorganizavimui. Taigi jos riboja įsisteigimo laisvę (šiuo klausimu žr. 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, 112 ir 113 punktus).

Dėl įsisteigimo laisvės apribojimo pateisinimo

- 52 Iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad toks įsisteigimo laisvės apribojimas gali būti pateisinamas tik privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais. Tačiau net tokiu atveju šis apribojimas turi būti tinkamas užtikrinti, kad būtų pasiektas atitinkamas tikslas, ir neviršyti to, kas būtina šiam tikslui pasiekti (2011 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, 42 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 53 Visų pirma prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nagrinėjamu atveju įsisteigimo laisvės apribojimas pateisinamas tikslu apsaugoti perkeliamos bendrovės kreditorius, smulkiuosius akcininkus ir darbuotojus.
- 54 Šiuo klausimu primintina, kad kreditorių ir smulkiųjų akcininkų interesų apsauga priskiriama prie Teisingumo Teismo pripažintų privalomųjų bendrojo intereso pagrindų (šiuo klausimu žr. 2005 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *SEVIC Systems*, C-411/03, EU:C:2005:762, 28 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Tas pats pasakytina ir apie darbuotojų apsaugą (šiuo klausimu žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *AGET Iraklis*, C-201/15, EU:C:2016:972, 73 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 55 Taigi SESV 49 ir 54 straipsniai iš esmės nedraudžia valstybės narės priemonių, kuriomis siekiama išvengti neigiamos įtakos pagal šios valstybės teisę įteigtos bendrovės, tęsiančios savo veiklą jos teritorijoje, kreditorių, smulkiųjų akcininkų ir darbuotojų interesams dėl šios bendrovės registruotos buveinės perkėlimo ir jos reorganizavimo į pagal kitos valstybės narės teisę veikiančią bendrovę.
- 56 Vis dėlto pagal šio sprendimo 52 punkte primintą suformuotą jurisprudenciją taip pat reikia patikrinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamas ribojimas yra tinkamas užtikrinti, kad bus pasiektas tikslas apsaugoti kreditorių, smulkiųjų akcininkų ir darbuotojų interesus, ir neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.
- 57 Nagrinėjamu atveju Lenkijos teisės nuostatose įtvirtinta pareiga likviduoti bendrovę, kurios registruotą buveinę ketinama perkelti į kitą nei Lenkijos Respublika valstybę narę.
- 58 Pažymėtina, kad šiose nuostatose numatyta bendra pareiga likviduoti, neatsižvelgiant į kreditorių, smulkiųjų akcininkų ir darbuotojų interesams kylantį tikrą pavojų ir neleidžiant pasirinkti mažiau ribojančių priemonių, galinčių apsaugoti šiuos interesus. Konkrečiai dėl kreditorių interesų pažymėtina, kad, kaip nurodė Europos Komisija, banko ar kitų lygiaverčių garantijų suteikimas galėtų tinkamai apsaugoti jų interesus.
- 59 Vadinas, pagrindinėje byloje ginčijamose nacionalinės teisės nuostatose įtvirtinta pareiga likviduoti bendrovę viršija tai, kas būtina pasiekti tikslui apsaugoti šio sprendimo 56 punkte nurodytus interesus.
- 60 Antra, kad pateisintų pagrindinėje byloje ginčijamas nacionalinės teisės nuostatas, Lenkijos vyriausybė remiasi tikslu kovoti su piktnaudžiavimu.
- 61 Šiuo aspektu pažymėtina, kad valstybėms narėms nedraudžiama imtis visų tinkamų priemonių sukčiavimui išvengti ar už jį bausti (1999 m. kovo 9 d. Sprendimo *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, 38 punktas).
- 62 Vis dėlto iš šio sprendimo 40 punkte nurodytos jurisprudencijos matyti, jog pats faktas, kad registruota ar faktinė bendrovės buveinė įsteigiama pagal kurios nors valstybės narės teisę, turint tikslą pasinaudoti palankesniais teisės aktais, nėra piktnaudžiavimas.

- 63 Be to, vien tuo, jog bendrovė perkelia savo buveinę iš vienos valstybės narės į kitą, negalima pagrįsti bendros sukčiavimo prezumpcijos ir pateisinti priemonių, keliančių grėsmę naudojimuisi pagrindine Sutarties garantuojama laisve (pagal analogiją žr. 2011 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, 84 punktą).
- 64 Kadangi dėl bendros pareigos pradėti likvidavimo procedūrą nustatoma bendra piktnaudžiavimo prezumpcija, darytina išvada, kad tokią pareigą įtvirtinančios nuostatos, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, yra neproporcingos.
- 65 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti taip: SESV 49 ir 54 straipsniai aiškintini kaip draudžiantys valstybės narės teisės nuostatas, pagal kurias norint perkelti pagal vienos valstybės narės teisę įsteigtos bendrovės registruotą buveinę į kitos valstybės narės teritoriją, kad ji būtų reorganizuota į pagal tos kitos valstybės narės teisę veikiančią bendrovę, laikantis jos teisės aktuose nustatytų reikalavimų, būtina likviduoti pirmąją bendrovę.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 66 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad įsisteigimo laisvė taikoma pagal vienos valstybės narės teisę įsteigtos bendrovės registruotos buveinės perkėlimui (neperkeliant jos faktinės buveinės) į kitos valstybės narės teritoriją, kad laikantis tos kitos valstybės narės teisės aktuose nustatytų reikalavimų ji būtų reorganizuota į pagal jos teisę veikiančią bendrovę.
2. SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias, norint perkelti pagal vienos valstybės narės teisę įsteigtos bendrovės registruotą buveinę į kitos valstybės narės teritoriją, kad ji būtų reorganizuota į pagal tos kitos valstybės narės teisę veikiančią bendrovę laikantis jos teisės aktuose nustatytų reikalavimų, būtina likviduoti pirmąją bendrovę.

Parašai.